

**REJESTR INSTYTUCJI
SZKOLENIOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM**

ANALIZA OFERTY SZKOLENIOWEJ

2014-2018

Gdańsk 2019

Wstęp

Rozwój nauki, techniki, przemiany dokonujące się w skali globalnej, regionalnej i lokalnej sprawiają, że współczesny człowiek odczuwa potrzebę stałego rozwoju, przez zdobywanie nowej wiedzy, umiejętności czy kwalifikacji. Podział aktywności edukacyjnej na okres szkolny, pracy zawodowej i okres emerytury nie znajduje obecnie odzwierciedlenia w dynamicznie zmieniających się realiach rynku pracy. Nikogo nie trzeba przekonywać do słuszności idei uczenia się przez całe życie (ang. *life-long learning* – *LLL*), której założeniem jest stworzenie warunków i promowanie nauki począwszy od najmłodszych lat do późnej starości. Wiąże się to z faktem, że poziom wykształcenia i gotowość do dalszego kształcenia się oraz rozwijania swoich umiejętności czy też zdobywania nowych kompetencji mają istotny wpływ na pozycję zawodową człowieka. Kompetencje i kwalifikacje stanowią szczególnego rodzaju kapitał, którego znaczenie rośnie w warunkach globalnej konkurencji. Muszą być stale doskonalone, aby umożliwiały sprostanie wyzwaniom stawianym przez zmieniające się technologie oraz złożoności procesów gospodarczych i społecznych. Tym samym uczenie się w różnych formach, miejscach i przez całe życie, mające na celu rozwój kompetencji i kwalifikacji, staje się kluczem do zrównoważonego wzrostu gospodarczego i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

W toku rozwijania w Unii Europejskiej idei uczenia się przez całe życie uzgodnione zostały pewne ogólne zasady, które mają zastosowanie na różnych poziomach administracji w państwach członkowskich (centralnym, regionalnym i lokalnym) oraz dla różnych organizatorów edukacji (kształcenia i szkolenia) – w ramach systemów edukacji oraz poza tymi systemami (organizatorów edukacji pozaformalnej). Polska włączyła się w realizację założeń europejskiej polityki na rzecz uczenia się przez całe życie. Zrealizowano szereg programów reformujących poszczególne obszary polskiej edukacji. Po ukazaniu się w 2008 r. Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiej Ramy Kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie, Polska rozpoczęła prace nad stworzeniem Polskiej Ramy Kwalifikacji. 25 stycznia 2019 roku, uchwałą nr 12/2019, Rada Ministrów przyjęła dokument *Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030*.

Szkolenia

Sprostanie wyzwaniom cywilizacji możliwe jest dzięki obecności różnych form kształcenia ustawicznego, poprawie jakości edukacji, wzrastającemu poziomowi wykształcenia społeczeństwa i jego świadomości w zakresie potrzeby ciągłego doksztalcania.

Szkolenia należą do jednych z pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego i mają na celu uzyskanie, uzupełnienie bądź doskonalenie umiejętności ogólnych lub kwalifikacji zawodowych, potrzebnych do wykonywania pracy. Doksztalcanie się zwiększa szansę na znalezienie lub zmianę zatrudnienia, albo jego utrzymanie. Obserwowana niezmiennie od 2014 r. dynamiczna poprawa sytuacji na pomorskim rynku pracy wpływa na wiele procesów zachodzących w regionalnej gospodarce. W wyniku zachodzących zmian – coraz większego zapotrzebowania na pracowników wśród pomorskich pracodawców - znacznie lepsza jest sytuacja zawodowa mieszkańców województwa. Pomorzanie szkoleć się podnoszą swoje kwalifikacje i częściej zmieniają zatrudnienie. Osoby będące w rejestrach urzędów pracy także bardzo często wymagają doszkolenia lub nauki zupełnie nowych kompetencji.

W związku z tym branża usług szkoleniowych w regionie w latach 2014-2018 przeżywała dynamiczny rozwój. Instytucje starały się poszerzać swoją ofertę dostosowując się tym samym do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy.

Rejestr Instytucji Szkoleniowych

Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku realizując jedno z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy prowadzi od 1 grudnia 2004 r. Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS). RIS jest centralną bazą instytucji szkoleniowych z całej Polski, w której swoją ofertę

szkoleniową prezentują firmy świadczące usługi szkoleniowe finansowane zarówno ze środków publicznych, takich jak Fundusz Pracy, jak i niepublicznych. Rejestr ten spełnia wiele funkcji, między innymi:

- umożliwia wszystkim zainteresowanym szkoleniami orientację w rynku usług szkoleniowych,
- ułatwia służbom zatrudnienia znalezienie wykonawców szkoleń, wpływając na racjonalizację wydatków ze środków publicznych przeznaczonych na szkolenia osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy,
- wpływa na upowszechnianie oferty szkoleniowej oraz zwiększenie jej dostępności.

Niewątpliwą zaletą rejestru jest bezpłatny dostęp do informacji o instytucjach szkoleniowych i ich ofercie poprzez stronę internetową www.stor.praca.gov.pl. W RIS zawarte są dane o instytucjach szkoleniowych, takie jak: nazwa i adres, forma prawna, obszar i tematyka szkoleń wraz z liczbą godzin szkoleniowych, orientacyjna cena szkoleń, posiadane certyfikaty i akredytacje, kadra dydaktyczna, baza lokalowa, wyposażenie oraz liczba przeszkolonych osób. Podstawą prawną funkcjonowania rejestru jest art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1482). Zgodnie z zapisami powyższej ustawy instytucja szkoleniowa, która jest zainteresowana realizacją szkoleń dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy z wykorzystaniem środków publicznych, musi posiadać wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych prowadzonego przez wojewódzki urząd pracy właściwy ze względu na siedzibę instytucji szkoleniowej. Należy nadmienić, że instytucje szkoleniowe, które ubiegają się o środki w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, są zobowiązane do rejestrowania się w RIS.

Wpis do RIS stwarza też możliwość zaprezentowania potencjalnym klientom swojej oferty szkoleniowej. Instytucje szkoleniowe mają obowiązek zgłaszać również chęć kontynuacji swojej działalności szkoleniowej w kolejnym roku kalendarzowym. Wnioski o kontynuację działalności składają do 31 stycznia roku, w którym działalność będzie kontynuowana. Informacja o kontynuacji działalności jest informacją jawną udostępnioną do wiadomości publicznej przez stronę internetową Systemu Teleinformatycznego Obsługi Rejestrów PSZ (STOR).

Źródła danych

Niniejsza analiza, obejmująca lata 2014 – 2018, została przygotowana na podstawie danych:

- wygenerowanych z *Systemu Teleinformatycznej Obsługi Rejestrów STOR-RIS* - zawierających charakterystykę instytucji szkoleniowych województwa pomorskiego wpisanych do RIS w latach 2014-2018 r. oraz w pierwszym półroczu roku 2019,
- ze **sprawozdania o rynku pracy MRPiPS** zał. 4 *Poradnictwo zawodowe, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych, kształcenie ustawiczne* (w analizie uwzględniono wybrane dane o bezrobotnych i poszukujących pracy uczestniczących w szkoleniach w województwie pomorskim).

W raporcie zaprezentowano dane statystyczne dotyczące liczby instytucji szkoleniowych w poszczególnych województwach w Polsce w 2018 roku, które w Rejestrze Instytucji Szkoleniowych posiadały status „aktywne”.

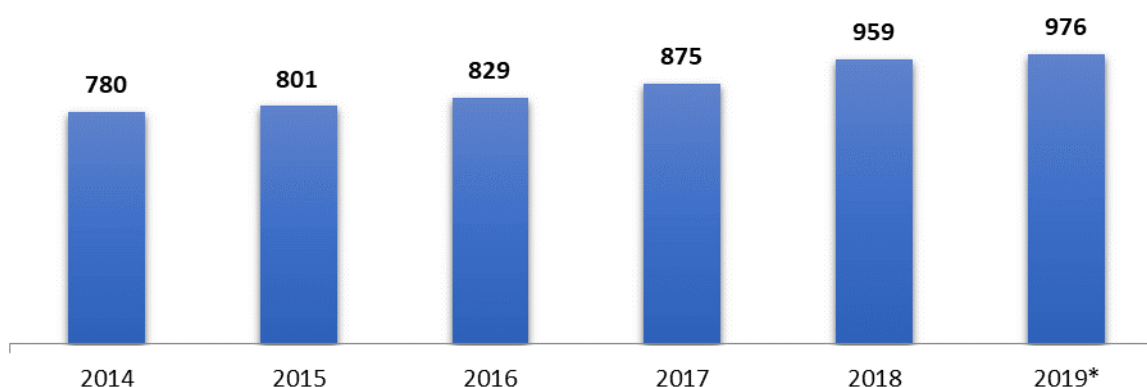
Instytucje szkoleniowe województwa pomorskiego wpisane do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS)

Rejestr Instytucji Szkoleniowych jest bazą bardzo dynamiczną, w której liczba aktywnych podmiotów ciągle się zmienia. Z roku na rok rejestr ten cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Porównanie ostatnich 5-ciu lat wskazuje na ciągły wzrost liczby instytucji wpisanych do rejestru.

Z uwagi na zmieniającą się sytuację gospodarczą, zauważa się coraz to nowe potrzeby w kształceniu pracowników. Rynek szkoleniowy i podmioty z tej branży częściej szukają możliwości pozyskania środków publicznych na swoją działalność, co wiąże się z koniecznością wpisu do RIS.

W 2018 r. do Rejestru Instytucji Szkoleniowych wpis posiadało 959 instytucji, tj. o 179 (22,9%) więcej niż w 2014 roku (w I połowie 2019 r. liczba tych instytucji wynosiła 976, co przewyższało liczbę podmiotów wpisanych do RIS w 2014 r. o 25,1%). Należy również zaznaczyć, że w I połowie 2019 r. zostało wykreślonych z rejestru 196 instytucji. Powodem wykreśleń był brak kontynuacji działalności.

Wykres 1. Liczba instytucji szkoleniowych posiadających wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS)

* I półrocze 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Pod względem liczby instytucji szkoleniowych posiadających wpis do RIS w 2018 r. województwo pomorskie znajdowało się na 6 miejscu w kraju. Wyprzedzały nas województwa: śląskie, mazowieckie, wielkopolskie, małopolskie i dolnośląskie.

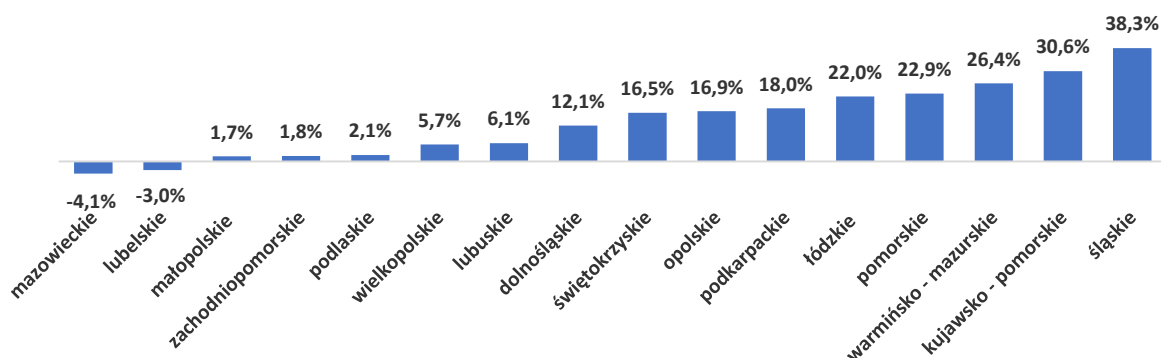

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Natomiast pod względem procentowego wzrostu liczby instytucji posiadających wpis do RIS w roku 2018, w stosunku do roku 2014, województwo pomorskie plasowało się na 4 pozycji wśród innych województw.

Wzrost w Pomorskiem wyniósł 22,9%. Największy wzrost wystąpił w województwie śląskim (o 38,3%) i kujawsko – pomorskim (o 30,6%).

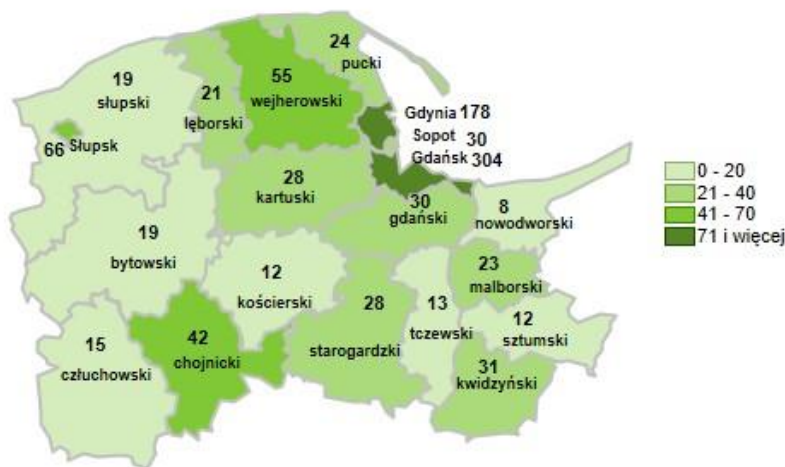
Wykres 2. Procentowy wzrost liczby instytucji szkoleniowych w roku 2018 w stosunku do roku 2014 wg województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

W roku 2018 w województwie pomorskim, podobnie jak w 2014 r., utrzymywała się **silna koncentracja terytorialna instytucji szkoleniowych wpisanych do RIS**. Ponad połowa, tj. 512 instytucji, posiadało swoje siedziby w Trójmieście, z tego 304 w Gdańsku, 178 w Gdyni, 30 w Sopocie. Najmniej instytucji szkoleniowych zlokalizowanych było w powiecie nowodworskim – 8 instytucji (tyle samo co w roku 2014).

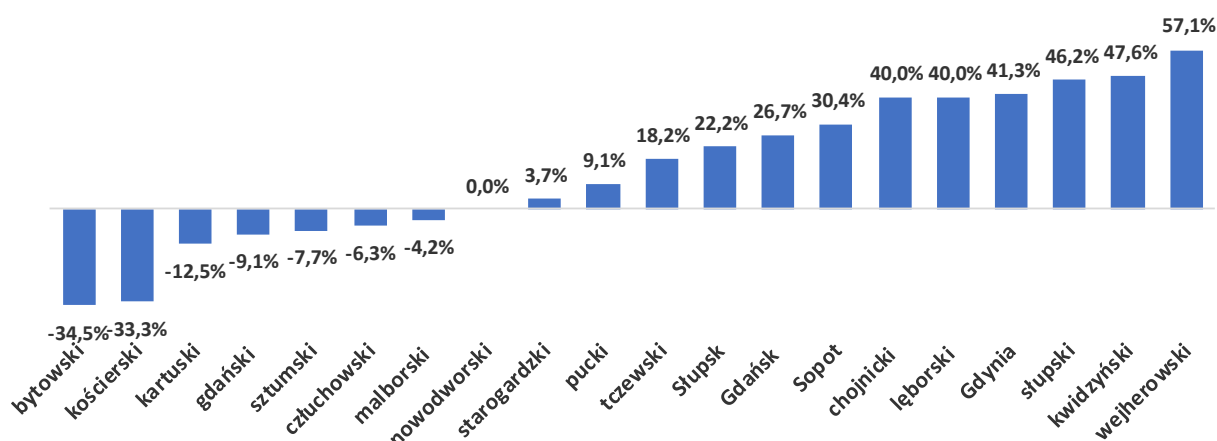
Liczba instytucji szkoleniowych w powiatach województwa pomorskiego w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

W 12 powiatach województwa pomorskiego nastąpił wzrost liczby instytucji wpisanych do RIS (w roku 2018, w stosunku do roku 2014). Największy wzrost wystąpił w powiecie wejherowskim (o 57,1%), kwidzińskim (o 47,6%) i słupskim (o 46,2%). Liczba instytucji zmniejszyła się w 7 powiatach. **Największy spadek dotyczył powiatów:** bytowskiego (o 34,5%) i kościerskiego (o 33,3%). W powiecie nowodworskim liczba instytucji pozostała na tym samym poziomie.

Wykres 3. Procentowy wzrost liczby instytucji szkoleniowych w roku 2018 w stosunku do roku 2014 wg powiatów województwa pomorskiego

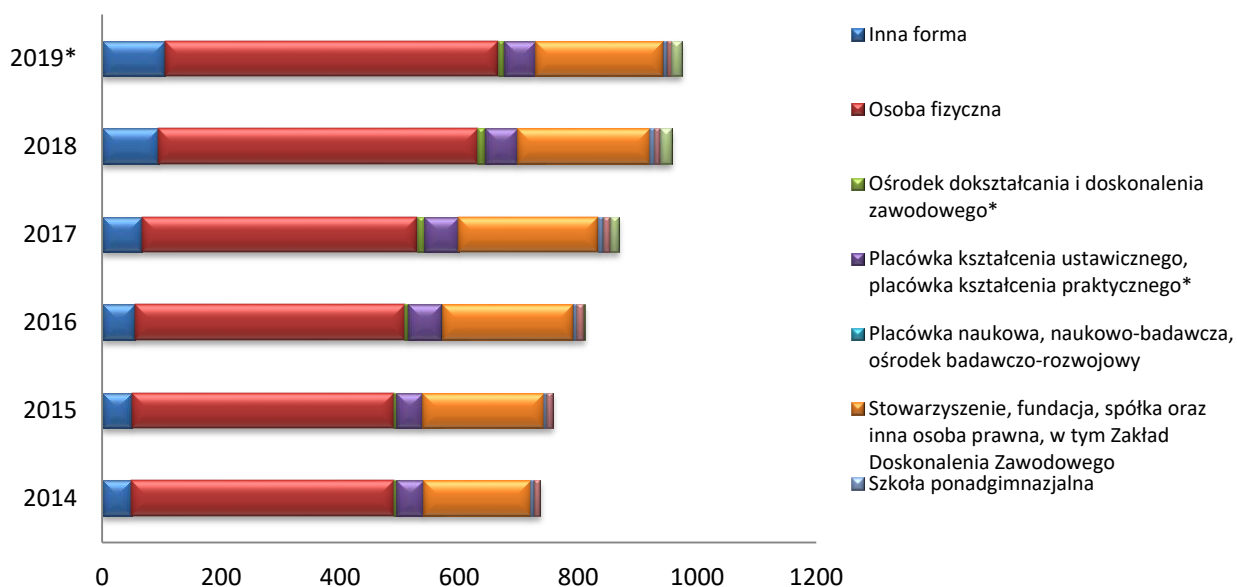
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

W usługach szkoleniowych w latach 2014 - 2018 zaobserwowano wzrost podmiotów prowadzonych przez:

- osoby fizyczne o 21,5 %,
- stowarzyszenia, fundacje, spółki oraz inne osoby prawne o 23,3%,
- inne formy prawne o 93,9 %.

W 2018 r. posiadało wpis do RIS: 536 podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne, 222 reprezentowanych przez stowarzyszenia, fundacje, spółki oraz inne osoby prawne oraz 95 jako inna forma prawna. Dla porównania w 2014 r. wielkości te wynosiły odpowiednio: 441 podmioty prowadzone przez osoby fizyczne, 180 przez stowarzyszenia, fundacje, spółki oraz inne osoby prawne, natomiast 49 jako inna forma prawna.

Wykres 4. Formy organizacyjne instytucji szkoleniowych wpisanych do RIS w województwie pomorskim w latach 2014-2019 *

*I półrocze 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

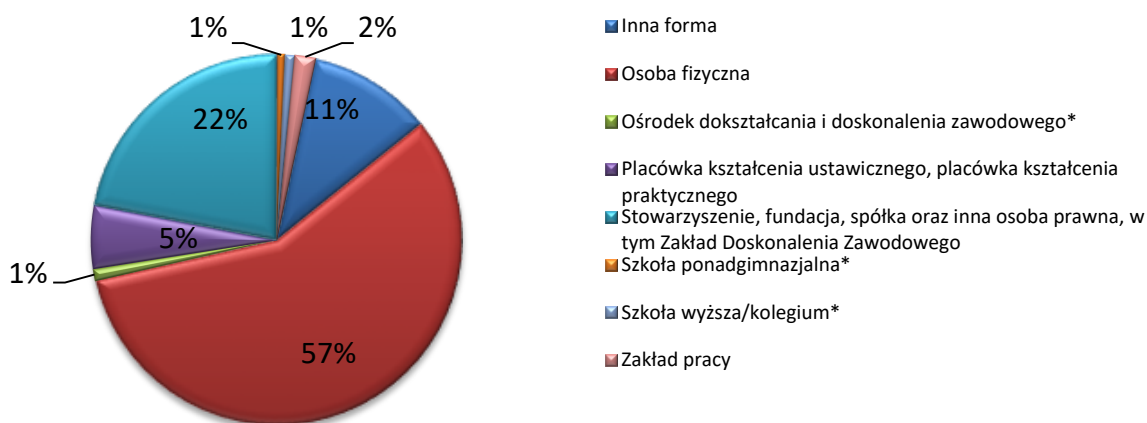
Instytucje szkoleniowe wpisane do RIS prowadzone są najczęściej przez osoby fizyczne.

Formy organizacyjne instytucji szkoleniowych w województwie pomorskim w ujęciu % w I połowie 2019 roku wyniosły kolejno:

- 1) osoba fizyczna – 57 % ogółu wszystkich instytucji,
- 2) stowarzyszenie, fundacja, spółka oraz inna osoba prawna, w tym Zakład Doskonalenia Zawodowego – 22 %,
- 3) inna forma – 11 %,
- 4) placówka kształcenia ustawicznego, placówka kształcenia praktycznego – 5 %,
- 5) zakład pracy – 2 %.

Po jednym % stanowił udział firm prowadzonych przez ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego, szkołę wyższą/kolegium, szkołę ponadgimnazjalną.

Wykres 5. Formy organizacyjne instytucji szkoleniowych wpisanych do RIS w ujęciu % w I półroczu 2019 roku

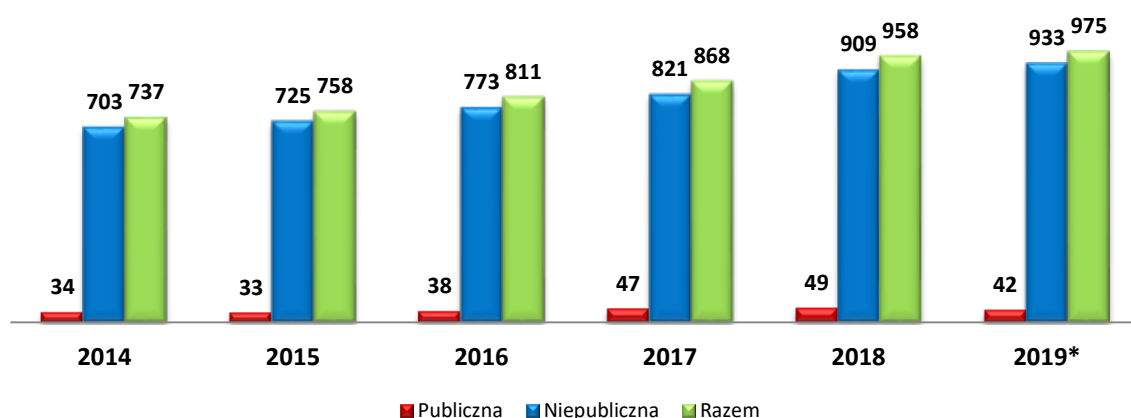

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Liczba niepublicznych instytucji szkoleniowych wpisanych w RIS w roku 2018 wynosiła 909, natomiast w 2014 r. takich instytucji było 703. **Podmioty niepubliczne w 2018 r. stanowiły 94,8% ogółu aktywnych instytucji wpisanych do RIS.**

W 2018 r. w RIS zarejestrowano tylko 49 instytucji publicznych (w 2014 r. było ich jeszcze mniej – 34 takich instytucji). **Widać wyraźnie dominację sektora prywatnego nad sektorem publicznym.**

Wykres 6. Liczba publicznych i niepublicznych instytucji szkoleniowych wpisanych do RIS w województwie pomorskim w latach 2014-2019

* I półrocze 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Akredytacje lub znaki jakości

Akredytacja jest pewnym rodzajem gwarancji, że w danym obszarze placówka jest kompetentna i spełnia określone wymagania dotyczące jakości.

Akredytacja zapewnia:

- 1) bazę wyposażoną w środki dydaktyczne, w tym:
 - a) pomieszczenia dydaktyczne zapewniają prawidłowy przebieg procesu kształcenia,
 - b) w procesie kształcenia są wykorzystywane środki dydaktyczne umożliwiające prowadzenie zajęć zgodnie z założonymi celami programowymi, w szczególności z zastosowaniem techniki komputerowej i sieci teleinformatycznej,
 - c) baza i wyposażenie dydaktyczne są systematycznie dostosowywane do potrzeb prowadzonego kształcenia,
 - d) baza spełnia warunki bezpieczeństwa i higieny nauki i pracy;
- 2) zatrudnia wykwalifikowaną kadrę, w tym:
 - a) kadra posiada kwalifikacje i doświadczenie zawodowe odpowiednie do prowadzonego kształcenia,
 - b) praca kadry jest systematycznie oceniana,
 - c) tworzone są warunki dla stałego doskonalenia zawodowego kadry;
- 3) opracowuje i udostępnia materiały metodyczno-dydaktyczne, w tym:
 - a) programy nauczania dla prowadzonego kształcenia uwzględniają rozwiązania

w zakresie nowych technik i technologii,

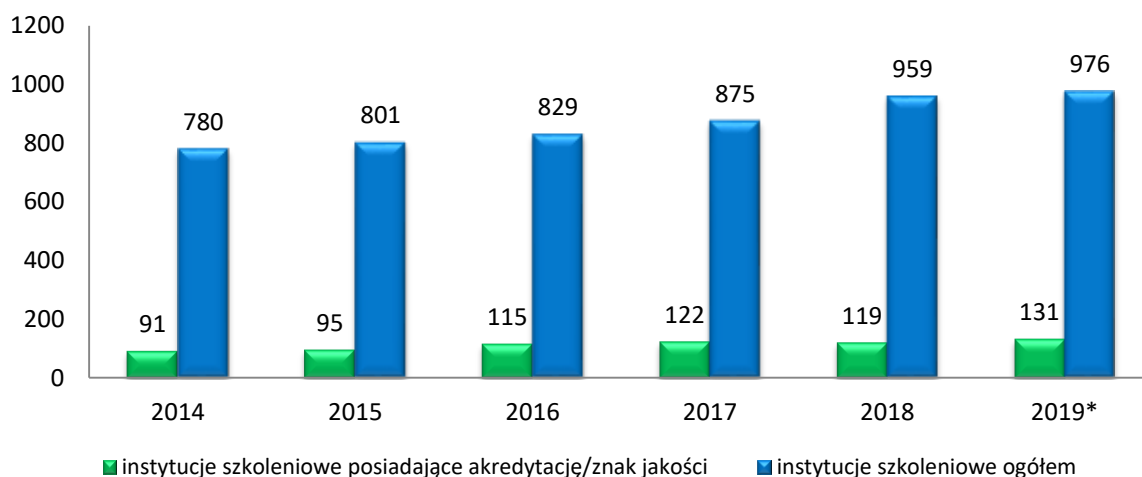
b) dokonywana jest ewaluacja prowadzonego kształcenia, a jej wyniki są wykorzystywane do modyfikacji programów nauczania i organizacji kształcenia.

Znak jakości ISO

Norma ta ukierunkowana jest na zrozumienie i spełnienie wymagań klienta, a więc jego określonych potrzeb względem produktu danej organizacji. Podejście procesowe, dostarczanie wyników skuteczności procesów oraz ich ciągłe doskonalenie jest gwarantem usług wysokiej jakości. Normę tę mogą stosować wszystkie organizacje, niezależnie od ich wielkości i rodzaju.

Udział instytucji, które posiadają akredytację lub znak jakości, do ogólnej liczby instytucji wpisanych do RIS w województwie pomorskim, jest niewielki. W roku 2014 takie akredytacje lub znaki jakości posiadało 91 instytucji, w roku 2018 takich instytucji było 119. Wzrost ww. instytucji w roku 2018 w stosunku do 2014 wynosi prawie 30,8%, a ich udział w liczbie instytucji szkoleniowych ogółem w tym okresie wzrósł z 11,7% do 12,4%.

Wykres 7. Liczba instytucji szkoleniowych posiadających akredytację lub znak jakości w województwie pomorskim w latach 2014-2019 do liczby instytucji wpisanych do RIS ogółem

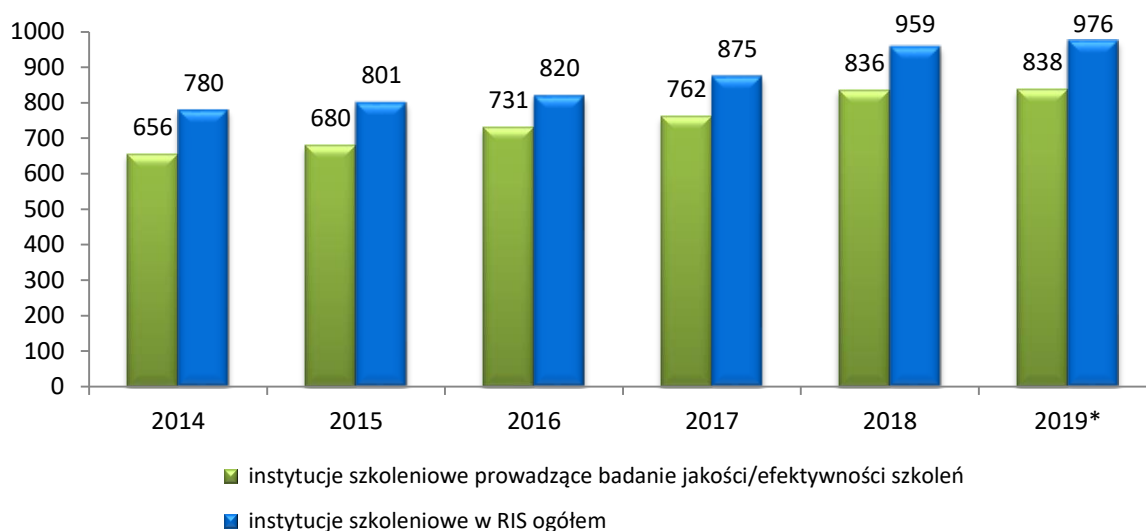
* I półrocze 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Badanie jakości/efektywności szkoleń

Liczba instytucji prowadzących badania jakości szkoleń wzrasta systematycznie od 2014 r. W 2014 r. wynosiła ona 656 instytucji, a w 2018 r. już 836 instytucji prowadziło takie badania - wzrost o 27,4%. **Co istotne, odsetek takich podmiotów w liczbie instytucji szkoleniowych ogółem jest wysoki i wzrasta z roku na rok.** W 2018 r. podmioty te stanowiły 87,2%, a w 2014 r. 84,1% wszystkich instytucji szkoleniowych wpisanych do RIS (wzrost ich udziału w stosunku do 2014 r. wyniósł 3,1 pkt. proc.).

Wykres 8. Liczba instytucji szkoleniowych w województwie pomorskim prowadzących badanie jakości/efektywności szkoleń w latach 2014-2019

* I półrocze 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

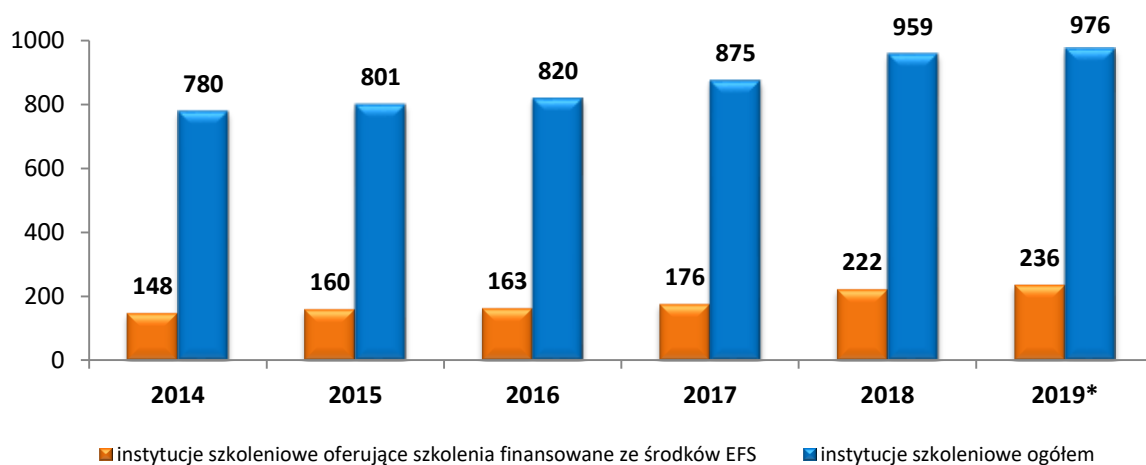
Europejski Fundusz Społeczny (EFS)

Rynek pracy, oczekując wykształconych i pełnowartościowych pracowników, spowodował konieczność zapewnienia przez instytucje szkoleniowe i podmioty z tej branży wyższej jakości usług oraz poszerzenia oferty szkoleniowej. Instytucje te coraz częściej szukają możliwości pozyskania środków publicznych na swoją działalność. Takim rozwiązaniem jest pozyskanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

O dofinansowanie ze środków EFS w 2018 r. wystąpiło 222 instytucji szkoleniowych, a w 2014 r. było ich 148. Liczba instytucji korzystających z EFS w analizowanym okresie wzrosła o 50,0%.

Odsetek instytucji szkoleniowych oferujących szkolenia finansowane ze środków EFS w 2014 roku w instytucjach ogółem wpisanych do RIS wyniósł 19,0%, a w 2018 r. 23,1% .

Wykres 9. Liczba instytucji szkoleniowych w województwie pomorskim oferujących szkolenia finansowane ze środków EFS w latach 2014-2019* do liczby instytucji wpisanych do RIS ogółem

* I półrocze 2019 r.

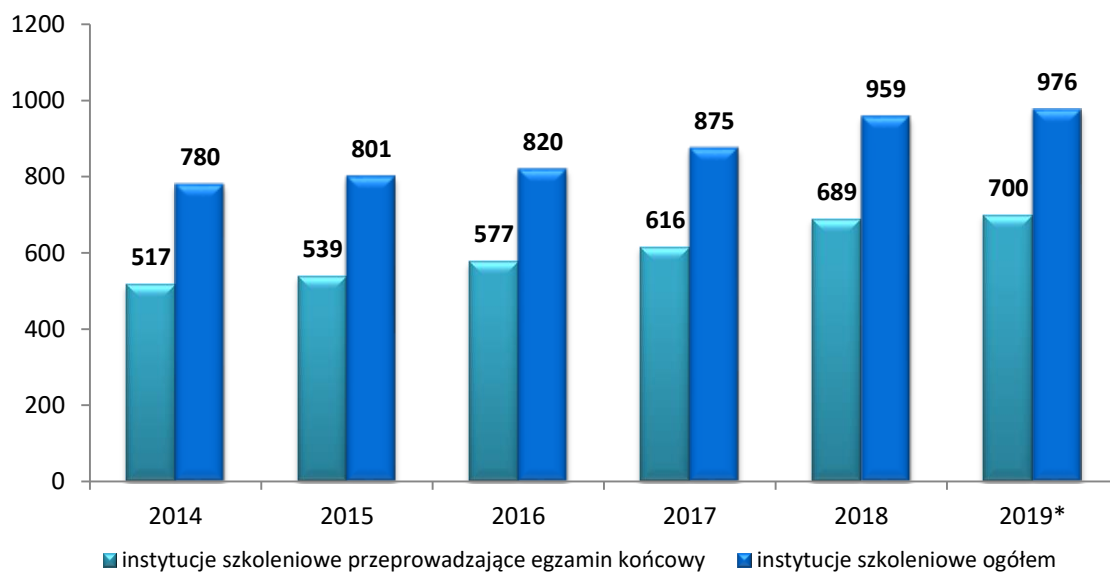
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Egzaminy końcowe

Coraz więcej instytucji szkoleniowych w województwie pomorskim przeprowadza egzaminy po zakończeniu szkolenia, tak aby sprawdzić prawidłowość przekazywanej wiedzy, co odbywa się z korzyścią dla osoby podnoszącej swoje kwalifikacje.

W 2018 r. 71,8% (tj. 689) instytucji szkoleniowych przeprowadziło egzaminy końcowe dla swoich kursantów. W 2014 r. odsetek tych instytucji był niższy o 5,5 pkt. proc. i wynosił 66,3% (tj. 517).

Wykres 10. Liczba instytucji szkoleniowych w województwie pomorskim przeprowadzających egzamin końcowy po zrealizowanym szkoleniu w latach 2014-2019*

* I półrocze 2019 r.

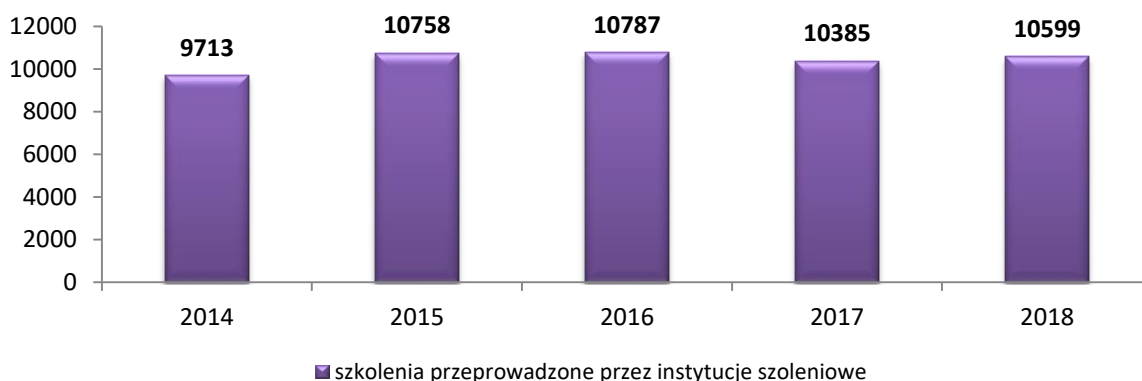
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Usługi szkoleniowe

Instytucje szkoleniowe wpisane do RIS każdego roku do dnia 31 stycznia mają obowiązek poinformować właściwy wojewódzki urząd pracy - składając wniosek - o kontynuacji działalności szkoleniowej na kolejny rok. W składanym wniosku podają informacje między innymi o liczbie przeszkolonych osób w roku poprzednim, w tym także na zlecenie urzędów pracy. Podawane przez te instytucje dane zazwyczaj mają charakter przybliżony, nie są one weryfikowane, jednakże wskazują na zapotrzebowanie na rynku szkoleń.

Liczba przeprowadzonych szkoleń w 2018 r. wynosiła 10,6 tys. i była wyższa od liczby przeprowadzonych szkoleń w 2014 r. o 886 szkoleń, tj. 9,1%. W pozostałych latach liczba szkoleń kształtowała się na zbliżonym poziomie przekraczając liczbę 10 tys.

Wykres 11. Liczba szkoleń ogółem przeprowadzonych przez instytucje szkoleniowe w województwie pomorskim w latach 2014-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Zlecenie usług szkoleniowych przez powiatowe urzędy pracy

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 667) przy dokonywaniu wyboru instytucji szkoleniowych, którym zostanie zlecone lub powierzona przeprowadzenie szkoleń, powiatowy urząd pracy jest obowiązany uwzględnić co najmniej pięć spośród poniższych kryteriów:

- 1) **dostosowanie programu szkolenia** odpowiednio do zapotrzebowania na kwalifikacje identyfikowanego na rynku pracy,
- 2) **jakość oferowanego programu szkolenia** w tym wykorzystywanie standardów kwalifikacji zawodowych i modułowych programów szkoleń zawodowych, dostępnych w bazach danych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw pracy,
- 3) **doświadczenie instytucji szkoleniowej** w realizacji szkoleń z obszaru zlecanego lub powierzanego szkolenia,
- 4) **certyfikaty jakości usług** posiadane przez instytucję szkoleniową,
- 5) **dostosowanie kwalifikacji i doświadczenia** kadry dydaktycznej do zakresu szkolenia,
- 6) **dostosowanie wyposażenia dydaktycznego i pomieszczeń do potrzeb szkolenia**, z uwzględnieniem bezpiecznych i higienicznych warunków realizacji szkolenia,
- 7) **rodzaj dokumentów** potwierdzających ukończenie szkolenia i uzyskanie kwalifikacji,
- 8) **koszty szkolenia**,
- 9) **sposób organizacji zajęć praktycznych** określonych w programie szkolenia,
- 10) **prowadzenie analiz** skuteczności i efektywności przeprowadzanych szkoleń.

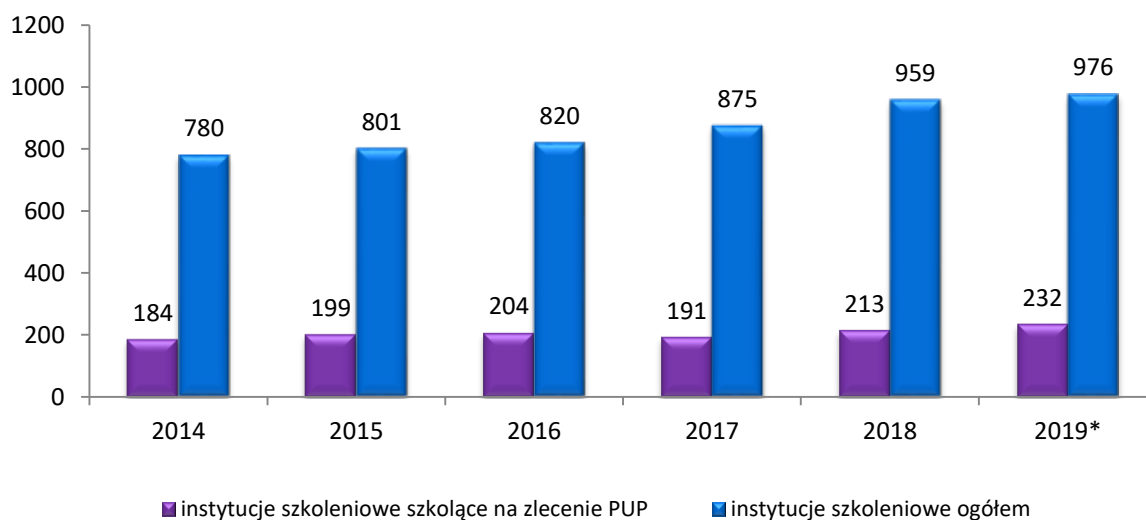
Starosta inicjuje, organizuje i finansuje z Funduszu Pracy szkolenia bezrobotnych, w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych i innych kwalifikacji, zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej, w szczególności w przypadku:

- braku kwalifikacji zawodowych;
- konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji;
- utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie;
- braku umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

Wybór instytucji szkoleniowych do przeprowadzenia szkolenia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy dokonywany jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.

Liczba instytucji szkoleniowych szkolących bezrobotnych na zlecenie urzędu pracy w 2018 r. wynosiła 213, co stanowiło 22,2% liczby instytucji ogółem, w 2014 r. instytucji tych było 184, co stanowiło 23,6%. **Pomimo wzrostu liczby instytucji szkolących na zlecenie PUP ich udział w liczbie instytucji szkolących ogółem zmniejszył się nieznacznie.**

Wykres 12. Liczba instytucji szkoleniowych w województwie pomorskim szkolących bezrobotnych na zlecenie urzędu pracy w latach 2014-2019

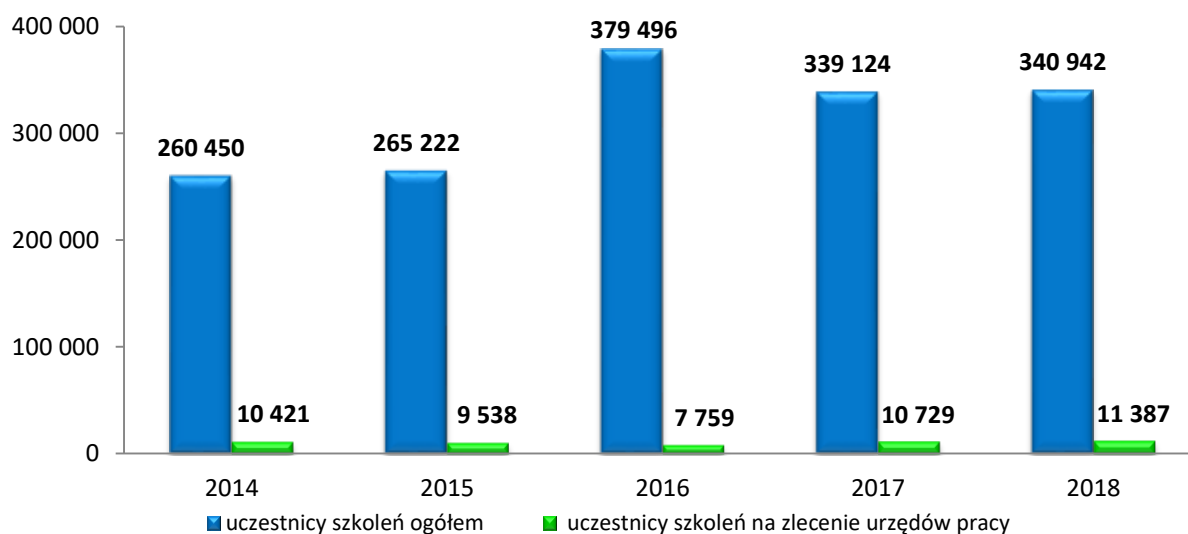
* I półrocze 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

W roku 2018 w stosunku do roku 2014 liczba uczestników szkoleń ogółem wzrosła o 80 492 osoby, tj. o 30,9% i wynosiła ponad 340 tys., natomiast liczba uczestników szkoleń na zlecenie urzędów pracy wzrosła o 966 osób, tj. 9,3% i kształtowała się na poziomie ponad 11 tys. osób.

W 2018 r. liczba uczestników szkoleń na zlecenie urzędów pracy stanowiła niewiele ponad 3% uczestników wszystkich szkoleń, natomiast w 2014 r. 4,0%.

Wykres 13. Liczba uczestników szkoleń ogółem oraz liczba uczestników szkoleń na zlecenie urzędu pracy w województwie pomorskim w latach 2014-2018

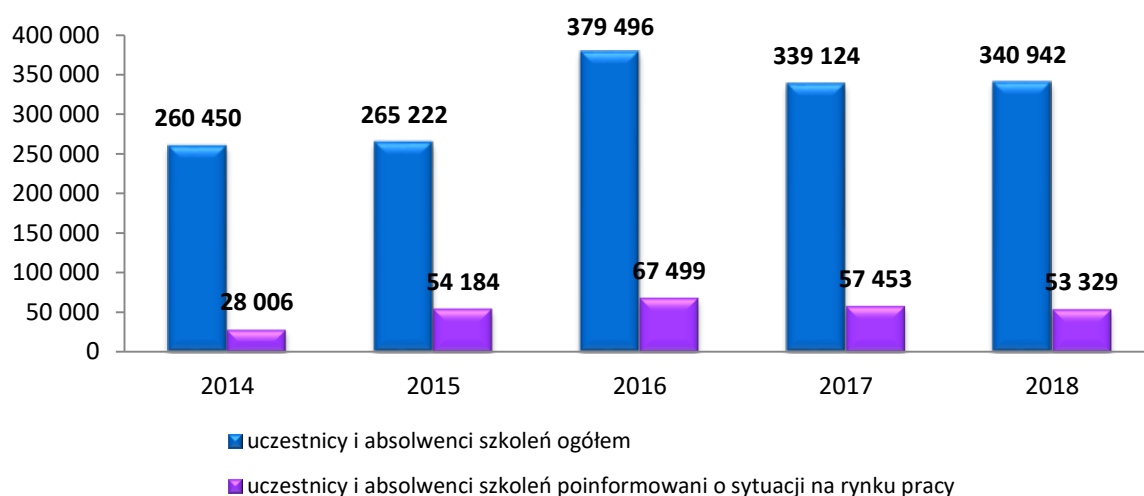
Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Uczestnicy i absolwenci szkoleń lub przygotowania zawodowego dorosłych

W 2018 r. liczba uczestników i absolwentów szkoleń lub przygotowania zawodowego dorosłych, którym udzielono pomocy polegającej na informowaniu o sytuacji na rynku pracy i zapotrzebowaniu na kwalifikacje, w porównaniu do 2014 roku, zwiększyła się o 25 323 osoby, tj. o 90,4% i wynosiła 53 329 osób.

Odsetek uczestników i absolwentów szkoleń lub przygotowania zawodowego dorosłych w 2014 r. wynosił ok. 11% liczby wszystkich uczestników i absolwentów szkoleń, natomiast w 2018 r. odsetek ten wynosił 15,6%.

Wykres 14. Liczba uczestników i absolwentów szkoleń lub przygotowania zawodowego dorosłych ogółem oraz tych, którym udzielono pomocy polegającej na informowaniu o sytuacji na rynku pracy i zapotrzebowaniu na kwalifikacje w latach 2014 – 2018 w województwie pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

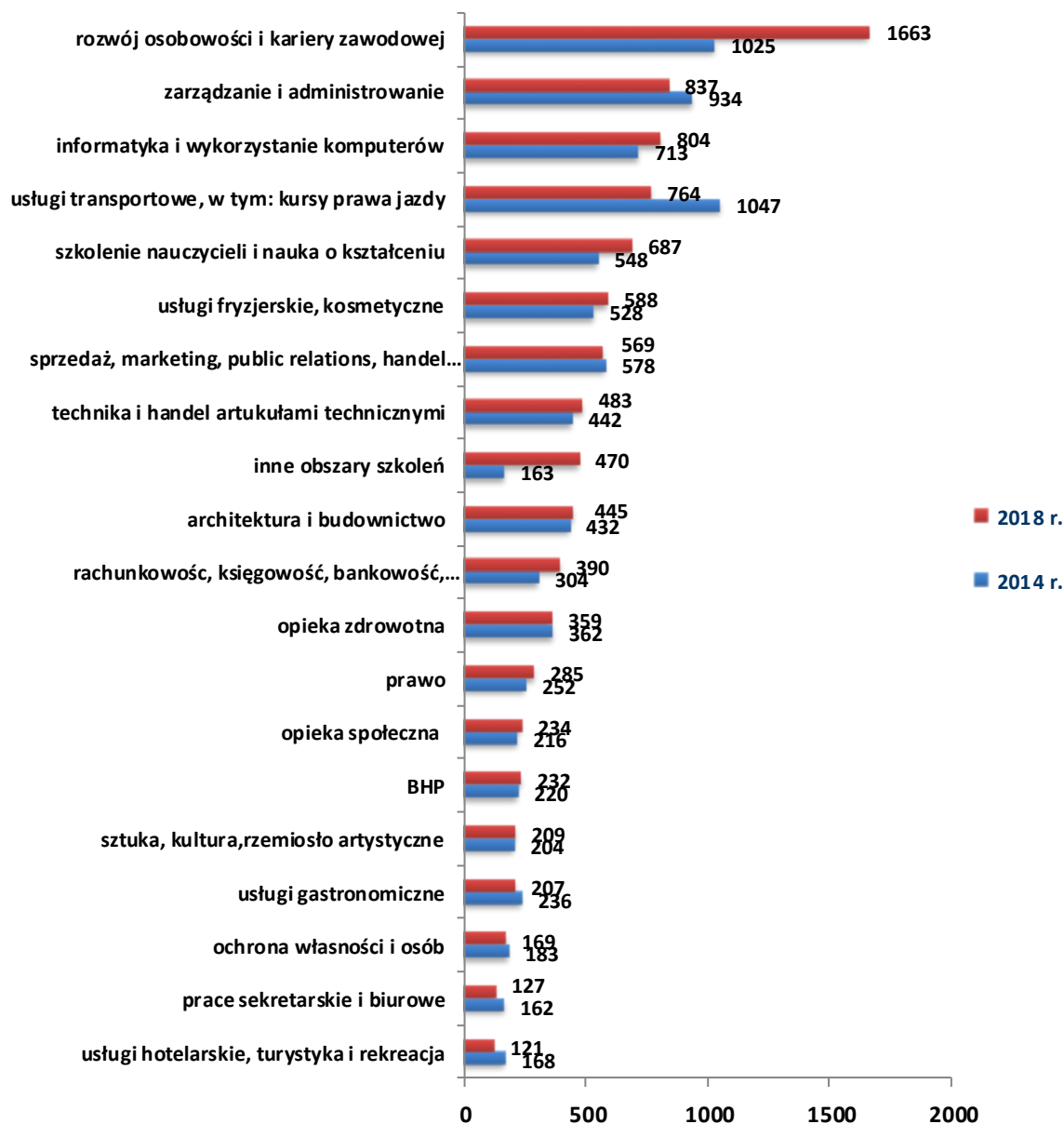
Obszary szkoleń

Każda działalność gospodarcza, w tym także szkoleniowa, z reguły nastawiona jest na generowanie zysku. Zatem podaż usług szkoleniowych jest odbiciem popytu na te usługi. Można więc założyć, że oferta szkoleniowa instytucji wpisanych do RIS jest związana z potrzebami pracodawców oraz osób indywidualnych (w tym bezrobotnych).

W 2018 r. firmy szkoleniowe najczęściej szkoleń organizowały z zakresu *rozwoju osobowości i kariery zawodowej*, następnie z *zarządzania i administrowania* oraz kolejno z *informatyki i wykorzystania komputerów* oraz *usług transportowych*, w tym *kursów prawa jazdy*. Cztery lata wcześniej dominowały szkolenia z obszaru *usług transportowych*.

W 2018 r. w porównaniu do 2014 r. największy przyrost liczby szkoleń wystąpił w obszarach: *rozwój osobowości i kariery zawodowej* o 638 (tj. o 62,2%) i *szkolenia nauczycieli i nauka o kształceniu* o 139 (tj. o 25,4%).

Wykres 15. Liczba szkoleń* w wybranych obszarach szkoleniowych w województwie pomorskim w 2014r. i w 2018 r.

* Na wykresie wskazano obszary, w których liczba szkoleń w 2018 r. była wyższa niż 100. Pełen wykaz szkoleń znajduje się w załącznikach Tab. 1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Szkolenia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy wg sprawozdania MRPiPS -01, zał. 4

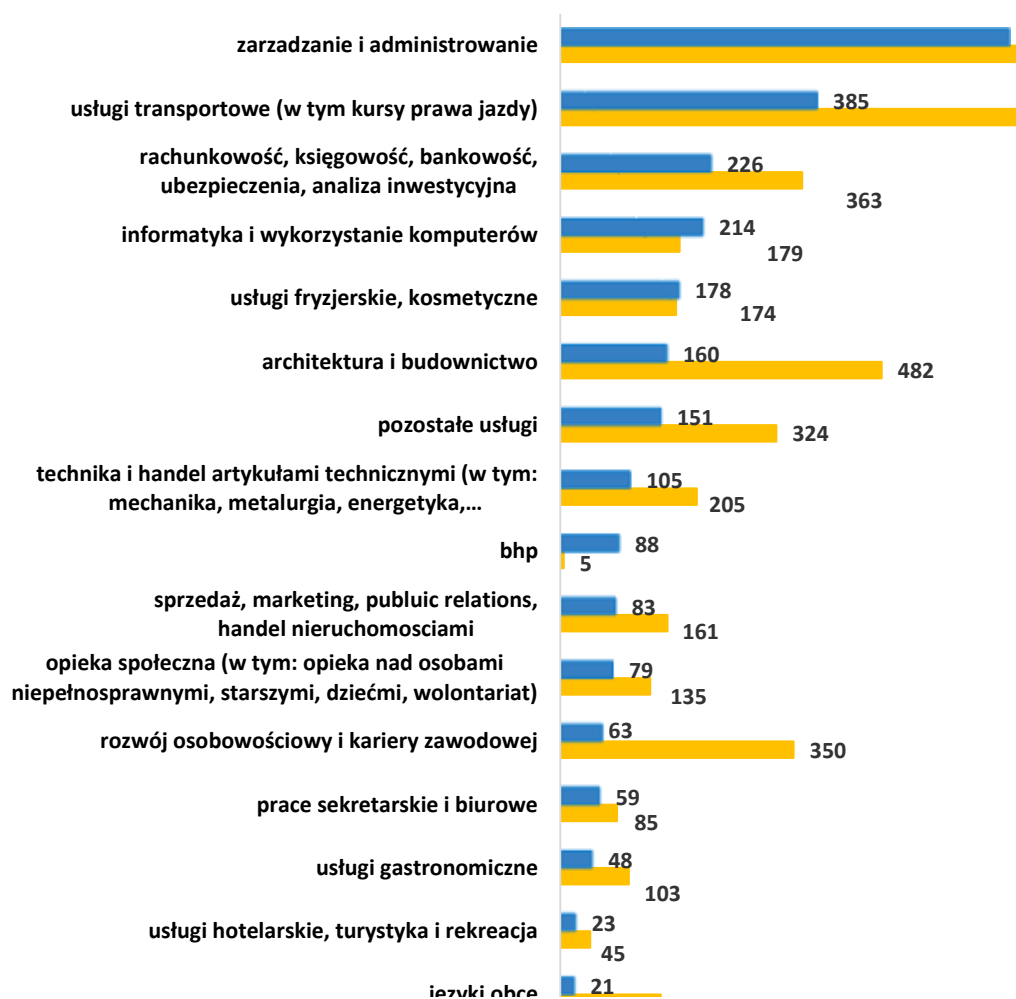
Informacje przekazywane przez podmioty wpisane do RIS, odnośnie liczby bezrobotnych uczestników szkoleń, są podawane zazwyczaj jako wielkości przybliżone i w związku z tym różnią się od statystyk powiatowych urzędów pracy. Przy analizie należy również wziąć pod uwagę, że dane dotyczące osób bezrobotnych wskazują na liczbę uczestników szkoleń w danych obszarach, natomiast dane dotyczące wszystkich szkoleń dotyczą liczby szkoleń zrealizowanych lub będących w ofercie instytucji szkoleniowych.

W 2018 r. zaobserwowano spadek liczby przeszkolonych osób bezrobotnych i poszukujących pracy o 31,4%, tj. 1968 osób. W 2018 r. szkolenia ukończyło 4 307 osób bezrobotnych i poszukujących pracy, natomiast w 2014 r. osób przeszkolonych było 6 275. Spadek spowodowany był zmniejszeniem środków Funduszu Pracy, będących w dyspozycji powiatowych urzędów pracy, przeznaczonych na szkolenia w ramach programów aktywizujących. Na szkolenia z tego funduszu w 2018 r. przeznaczono 10,6 mln zł i było to o 7,3 mln zł (40,7%) mniej niż w 2014 r.

W 2018 r. najwięcej osób bezrobotnych i poszukujących pracy ukończyło szkolenia z obszaru *zarządzanie i administrowanie oraz usługi transportowe*, w którym dominowały szkolenia z zakresu prawa jazdy.

Spadek liczby uczestników szkoleń obserwowany był w prawie każdym obszarze szkoleń, największy – o 86,1% (tj. o 130 osób) dotyczył obszaru szkoleń *języki obce* oraz o 82,0% (tj. o 287 osób) szkoleń z zakresu *rozwój osobowościowego i kariery zawodowej*. Znaczne zmniejszenie przeszkolonych osób obserwowane było także w obszarze *architektura i budownictwo* (spadek 66,8%, tj. o 322 osoby) oraz *usług transportowych* (o 50,1%, tj. o 387 osób). **Niewielkie wzrosty uczestników szkoleń wystąpiły jedynie w pięciu obszarach i dotyczyły mało licznych kategorii szkoleń.** Najwyższy wzrost odnotowano w obszarze *BHP* (z 5 w 2014 r. do 85 szkoleń w 2018 r.) oraz *informatyka i wykorzystanie komputerów*, gdzie liczba przeszkolonych bezrobotnych w 2018 r. była większa niż cztery lata wcześniej o 35 osób, tj. 19,6%.

Wykres 16. Bezrobotni oraz poszukujący pracy, którzy ukończyli szkolenia w wybranych obszarach zawodowych szkoleń w województwie pomorskim w 2014r. i w 2018 r.

* Na wykresie wskazano obszary szkoleń, w których liczba uczestników w 2018 r. była wyższa niż 10. Pelen wykaz szkoleń znajduje się w załącznikach Tab. 2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań statystycznych rynku pracy, MPiPS-01, zał. 4.

WNIOSKI W KONTEKŚCIE AKTUALNYCH TRENDÓW RYNKU PRACY

1. **W województwie pomorskim, tak jak w całym kraju, w ostatnich pięciu latach, obserwuje się systematyczny wzrost liczby instytucji szkoleniowych wpisanych do Rejestru Instytucji Szkoleniowych.** Pod względem wzrostu ich liczby – z wartością 22,9% (w roku 2018 w stosunku do roku 2014) - nasz region znalazł się na 4 pozycji w kraju, a liczba instytucji aktywnie działających w 2018 r. zbliżyła się do tysiąca podmiotów. Zaobserwowane zmiany w liczbie instytucji szkoleniowych są niewątpliwie efektem korzystnych zjawisk zachodzących w gospodarce oraz na rynku pracy, generujących potrzeby w zakresie pozyskiwania i kształcenia pracowników.

2. **Instytucje szkoleniowe wpisane do RIS w województwie pomorskim charakteryzują się silną koncentracją w obszarze Trójmiasta - ponad połowa instytucji posiada swoje siedziby na tym terenie.** Zjawisko to spowodowane jest niewątpliwie znaczną, i wciąż wzrastającą, liczbą podmiotów gospodarczych prowadzących swoją działalność, zwłaszcza w Gdyni i w Gdańsku. Są to często duże firmy, zazwyczaj koncerny międzynarodowe, które przykładają wagę do tworzenia warunków do rozwoju i podnoszenia kwalifikacji przez swoich pracowników. Odbywa się to m.in. poprzez inwestowanie w ich szkolenia, co z kolei generuje rosnące zapotrzebowanie na zróżnicowaną ofertę szkoleniową. Korzystnym zjawiskiem świadczącym o zwiększeniu zapotrzebowania na usługi szkoleniowe jest znaczący wzrost instytucji szkoleniowych w powiecie wejherowskim, kwidzyńskim i słupskim.

3. **W siedmiu powiatach województwa pomorskiego: bytowskim, kościerskim, kartuskim, gdańskim, sztumskim, człuchowskim, malborskim, liczba instytucji szkoleniowych zmniejszyła się, co może oznaczać brak popytu na usługi szkoleniowe na tych obszarach województwa.** Biorąc pod uwagę aktualną sytuację na rynku pracy charakteryzującą się: spadkiem bezrobocia, znaczącym wzrostem zapotrzebowania na pracowników skutkującym ich deficytem i problemami rekrutacyjnymi, a także niekorzystne zmiany demograficzne, istnieje potrzeba wsparcia lokalnych pracodawców, szczególnie we wskazanych powiatach, w zrozumieniu konieczności dokształcania swoich pracowników. Jest to o tyle istotne, że na pomorskim rynku pracy występuje zarówno luka zatrudnieniowa jak i kompetencyjna.

4. **Większość instytucji szkoleniowych wpisanych do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS), to małe firmy, często jednoosobowe działalności gospodarcze.** Mają one ograniczony potencjał do szybkiego dostosowywania swojej oferty szkoleniowej do zmieniających się potrzeb regionalnego i lokalnych rynków pracy, generowanych przez potrzeby funkcjonujących na tych rynkach pracodawców.

5. **Niewielki odsetek (12,4%) firm szkoleniowych w Pomorskiem posiada akredytację czy certyfikat ISO.** Formalne potwierdzenie jakości usług podmiotu szkoleniowego jest pewnego rodzaju gwarancją utrzymania odpowiednich standardów i spełnienia określonych potrzeb i wymagań klienta w zakresie jakości świadczonych produktów, a tym samym zwiększa konkurencyjność firmy szkoleniowej. Ważne jest, aby odsetek firm dbających o standardy i jakość swoich usług był coraz większy. **Istnieje zatem potrzeba stworzenia systemu pozwalającego na ocenę standardów jakości usług szkoleniowych świadczonych przez podmioty wpisane do RIS, niezwiązanego z certyfikacją ISO.**

6. **W latach 2014-2018 liczba przeprowadzonych szkoleń kształtowała się na zbliżonym poziomie, przekraczając nieznacznie 10 tys. rocznie.** Natomiast liczba uczestników tych szkoleń zwiększyła się o blisko jedną trzecią i w 2018 r. przekroczyła 340 tys. osób. Liczba przeszkolonych osób na zlecenie urzędów pracy zwiększała się mniej dynamicznie (wzrost o 9%) i w omawianym roku wyniosła ok. 11 tys. osób. **Uczestnicy szkoleń na zlecenie urzędów pracy stanowili niewiele ponad 3% wszystkich osób szkolonych przez instytucje wpisane do RIS.**

W 2018 r. największy odsetek szkoleń zrealizowanych przez instytucje stanowiły szkolenia w zakresie *rozwoju osobowości i kariery zawodowej* - 17,1% wszystkich szkoleń. W tym obszarze nastąpił również największy wzrost liczby realizowanych szkoleń, tj. o 62,2% (w 2018 roku w stosunku do roku 2014).

Z jednej strony może być to wynikiem zwiększonego zapotrzebowania na kompetencje tzw. miękkie wśród pracodawców. Pracodawcy przywiązują duże znaczenie do kompetencji ogólnych i społecznych, wśród nich m.in. do umiejętności pracy w zespole, komunikowania się z innymi, negocjacji, umiejętności i zorganizowania własnej pracy czy samodyscypliny. Rośnie znaczenie przedsiębiorczości, myślenia krytycznego i zdolności uczenia się. Zapotrzebowanie na wskazane kompetencje jest największe w nowoczesnych, rozwijających się branżach, gdzie pojawia się presja ciągłej zmiany wynikającej z zachodzących przemian technologicznych i społecznych.

Z drugiej strony nie wiadomo jakim zainteresowaniem cieszą się szkolenia z tego obszaru pod względem liczby uczestników. Są to szkolenia, które stosunkowo łatwo zrealizować, bez ponoszenia wysokich kosztów na ich realizację i możliwe, że z tego powodu firmy szkoleniowe posiadają ich dużo w swojej ofercie.

Na kolejnej pozycji pod względem udziału znalazły się szkolenia z obszaru *zarządzanie i administrowanie* (8,6%), *informatyka i wykorzystanie komputerów* (8,3%) oraz *usługi transportowe, w tym kurs prawa jazdy* (7,8%). Szkolenia te odzwierciedlają potrzeby w zakresie oczekiwanych kwalifikacji pracowników.

7. Liczba bezrobotnych i poszukujących pracy uczestniczących w szkoleniach finansowanych z Funduszu Pracy, w okresie ostatnich pięciu lat, zmniejszyła się znacznie i to prawie w każdym obszarze zawodowym. Spadek ten spowodowany był zmniejszeniem środków Funduszu Pracy, będących w dyspozycji powiatowych urzędów pracy województwa pomorskiego, przeznaczonych na szkolenia w ramach programów aktywizujących, wynikający m.in. ze znaczącego spadku liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy.

Analizując dane pochodzące ze statystyk urzędów pracy można zauważyć, że obszary szkoleń osób bezrobotnych wyglądają nieco odmiennie niż w przypadku szkoleń wszystkich uczestników szkolonych przez instytucje wpisane do RIS - udział osób bezrobotnych szkolonych na zlecenie urzędów pracy stanowił znikomy ułamek ogółu osób biorących udział w szkoleniach instytucji wpisanych do RIS.

W 2018 r. najwięcej osób bezrobotnych ukończyło szkolenia z obszaru *zarządzania i administrowania, usług transportowych oraz rachunkowości, księgowości, bankowości*. W analizowanym okresie zaobserwować można znaczące zmniejszenie się zapotrzebowania na *szkolenia językowe* oraz szkolenia z obszaru *rozwoju osobowości i kariery zawodowej* (o ponad 80%). Jest to spowodowane wymogiem, aby osoby bezrobotne w wyniku szkolenia, realizowanego przez powiatowe urzędy pracy, uzyskiwały kwalifikacje zawodowe.

Wzrost popytu zaobserwowano z kolei m.in. w przypadku szkoleń z *informatyki i wykorzystania komputerów*, co świadczy o dostosowywaniu obszarów szkoleń do potrzeb regionalnego rynku pracy, na którym obserwujemy wzrost zapotrzebowania na kwalifikacje w tym obszarze.

8. W kontekście przytoczonych danych niezwykle istotnym wydaje się zintensyfikowanie dialogu i współpracy między odbiorcami szkoleń (w szczególności pracodawcami), a firmami szkoleniowymi, tak aby oferowane szkolenia mogły być jeszcze bardziej dostosowane do ich potrzeb zarówno pod względem tematyki i zakresu, jak i jakości i przydatności w pracy. Takie działania pozwolą na zmniejszenie luki kompetencyjnej. Istnieje także potrzeba podejmowania przez instytucje rynku pracy inicjatyw na rzecz zmniejszenia luki zatrudnieniowej. Pracodawcy mają problemy ze znalezieniem pracowników ze względu na wyczerpujące się na rynku zasoby pracy. Skutkiem tego zjawiska w niedalekiej przyszłości będzie znaczące ograniczenie rozwoju przedsiębiorstw lub powstanie zagrożenia dla ich dalszego funkcjonowania.

Załączniki

Tablica 1. Szkolenia według wybranych obszarów zawodowych w ofercie instytucji szkoleniowych województwa pomorskim w latach 2014 i 2018

Wyszczególnienie	2014 r.		2018 r.		zmiana 2018 r./2014 r.	
					w liczbach bezwzględnych	w %
podstawowe programy ogólne (w tym: kształcenie umiejętności pisania, czytania i liczenia)	28	0,3%	58	0,6%	30	107,1%
rozwój osobowości i kariery zawodowej	1025	9,6%	1663	17,1%	638	62,2%
szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	548	5,1%	687	7,1%	139	25,4%
sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne	204	1,9%	209	2,1%	5	2,5%
nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)	56	0,5%	86	0,9%	30	53,6%
języki obce	508	4,8%	443	4,5%	-65	-12,8%
dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	16	0,2%	13	0,1%	-3	-18,8%
sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	578	5,4%	569	5,8%	-9	-1,6%
rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	304	2,9%	390	4,0%	86	28,3%
zarządzanie i administrowanie	934	8,8%	837	8,6%	-97	-10,4%
prace sekretarskie i biurowe	162	1,5%	127	1,3%	-35	-21,6%
prawo	252	2,4%	285	2,9%	33	13,1%
nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka)	21	0,2%	33	0,3%	12	57,1%
matematyka i statystyka	17	0,2%	14	0,1%	-3	-17,6%
informatyka i wykorzystanie komputerów	713	6,7%	804	8,3%	91	12,8%
technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa, i konserwacja pojazdów)	442	4,1%	483	5,0%	41	9,3%
górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)	21	0,2%	23	0,2%	2	9,5%
architektura i budownictwo	432	4,1%	445	4,6%	13	3,0%
rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	63	0,6%	51	0,5%	-12	-19,0%
weterynaria	10	0,1%	10	0,1%	0	0,0%
opieka zdrowotna	362	3,4%	369	3,8%	7	1,9%
opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	216	2,0%	234	2,4%	18	8,3%
ochrona własności i osób	183	1,7%	169	1,7%	-14	-7,7%
ochrona środowiska	53	0,5%	61	0,6%	8	15,1%
usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	168	1,6%	121	1,2%	-47	-28,0%
usługi gastronomiczne	236	2,2%	207	2,1%	-29	-12,3%
usługi fryzjerskie i kosmetyczne	528	5,0%	588	6,0%	60	11,4%
usługi krawieckie i obuwnicze	46	0,4%	51	0,5%	5	10,9%
usługi stolarskie, szklarskie	41	0,4%	28	0,3%	-13	-31,7%
usługi transportowe (w tym: kursy prawa jazdy)	1047	9,8%	764	7,8%	-283	-27,0%
pozostałe usługi	40	0,4%	86	0,9%	46	115,0%
bhp	220	2,1%	232	2,4%	12	5,5%
nauka poszukiwania pracy	104	1,0%	57	0,6%	-47	-45,2%
inne obszary szkoleń	163	1,5%	470	4,8%	307	188,3%
Ogółem	10657	100,0%	9741	100,0%	-916	-8,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Systemu STOR-RIS o instytucjach szkoleniowych wpisanych do RIS.

Tablica 2. Bezrobotni i poszukujący pracy, którzy ukończyli szkolenia według obszarów zawodowych szkoleń w województwie pomorskim w latach 2014 i 2018

Wyszczególnienie	2014 r.		2018 r.		zmiana 2018 r./2014 r.	
					w liczbach bezwzględ- nych	w %
podstawowe programy ogólne (w tym: kształcenie umiejętności pisania, czytania i liczenia)	0	0,0%	0	0,0%	0	x
rozwój osobowości i kariery zawodowej	350	5,6%	63	1,5%	-287	-82,0%
szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	4	0,1%	7	0,2%	3	75,0%
sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne	15	0,2%	10	0,2%	-5	-33,3%
nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)	8	0,1%	1	0,0%	-7	-87,5%
języki obce	151	2,4%	21	0,5%	-130	-86,1%
dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	0	0,0%	0	0,0%	0	x
sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	161	2,6%	83	1,9%	-78	-48,4%
rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	363	5,8%	226	5,2%	-137	-37,7%
zarządzanie i administrowanie	792	12,6%	673	15,6%	-119	-15,0%
prace sekretarskie i biurowe	85	1,4%	59	1,4%	-26	-30,6%
prawo	0	0,0%	4	0,1%	4	x
nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka)	0	0,0%	0	0,0%	0	x
matematyka i statystyka	0	0,0%	0	0,0%	0	x
informatyka i wykorzystanie komputerów	179	2,9%	214	5,0%	35	19,6%
technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa, i konserwacja pojazdów)	205	3,3%	105	2,4%	-100	-48,8%
górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)	28	0,4%	2	0,0%	-26	-92,9%
architektura i budownictwo	482	7,7%	160	3,7%	-322	-66,8%
rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	36	0,6%	11	0,3%	-25	-69,4%
weterynaria	1	0,0%	0	0,0%	-1	-100,0%
opieka zdrowotna	18	0,3%	18	0,4%	0	0,0%
opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	135	2,2%	79	1,8%	-56	-41,5%
ochrona własności i osób	47	0,7%	5	0,1%	-42	-89,4%
ochrona środowiska	1	0,0%	1	0,0%	0	0,0%
usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	45	0,7%	23	0,5%	-22	-48,9%
usługi gastronomiczne	103	1,6%	48	1,1%	-55	-53,4%
usługi fryzjerskie i kosmetyczne	174	2,8%	178	4,1%	4	2,3%
usługi krawieckie i obuwnicze	24	0,4%	9	0,2%	-15	-62,5%
usługi stolarskie, szklarskie	42	0,7%	6	0,1%	-36	-85,7%
usługi transportowe (w tym: kursy prawa jazdy)	772	12,3%	385	8,9%	-387	-50,1%
pozostałe usługi	324	5,2%	151	3,5%	-173	-53,4%
bhp	5	0,1%	88	2,0%	83	1660,0%
nauka poszukiwania pracy	27	0,4%	0	0,0%	-27	-100,0%
inne obszary szkoleń	1698	27,1%	1677	38,9%	-21	-1,2%
Ogółem	6 275	100,0%	4 307	100,0%	-1 968	-31,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań statystycznych rynku pracy, MRPiPS-01, zał. 4.